

Rostislava Todorova
Vizualiziranje božanskog: mandorla kao vizija Boga u bizantskoj ikonografiji

Vizualna kultura u Bizantu u svojoj je naravi bila duboko religiozna/religijska, a namjera joj je bila da služi kao "teologija u slikama" uz teologiju u riječima. Postepeni razvoj ortodoksne teologije kroz stoljeća uzrokovao je značajne promjene u vizualnoj paradigmi bizantske umjetnosti. Stoga se svi bizantski modeli mogu smatrati interpretacijama ili "prijevodima" suvremene teološke misli, te ih je moguće "čitati" kroz teološka pisanja i religiozne misli vremena. Jedan od najboljih primjera toga jest mandorla kao vizualni znak neopisivog fenomena Božje slave, spomenutog i u Starom i u Novom Zavjetu. Bizantska umjetnost uspostavila je dva glavna tipa mandorle koji predstavljaju prostorno-vremenske i blistave manifestacije Božje slave. Ovi vizualni modeli odražavaju svaku promjenu u teološkom miljeu koja se tiče trenutnog koncepta Božjeg otkrivenja čovječanstvu. Sve razrađnije mišljenje o viđenju Boga rezultiralo je sve razrađenijom paradigmom o Božjoj slavi, te je oblikovalo različite uzorke njenog ikonografskog izričaja - mandorle. Vidjeti Božju slavu postalo je jedino moguće viđenje Boga prije dolaska Božjega sina, a nakon toga trenutka, jedino moguće viđenje božanstva našeg Gospodina Isusa Krista. Dakle, mandorla kao vizualna ekspresija zamršenog fenomena Božje slave i sama je postala vizija Boga.